

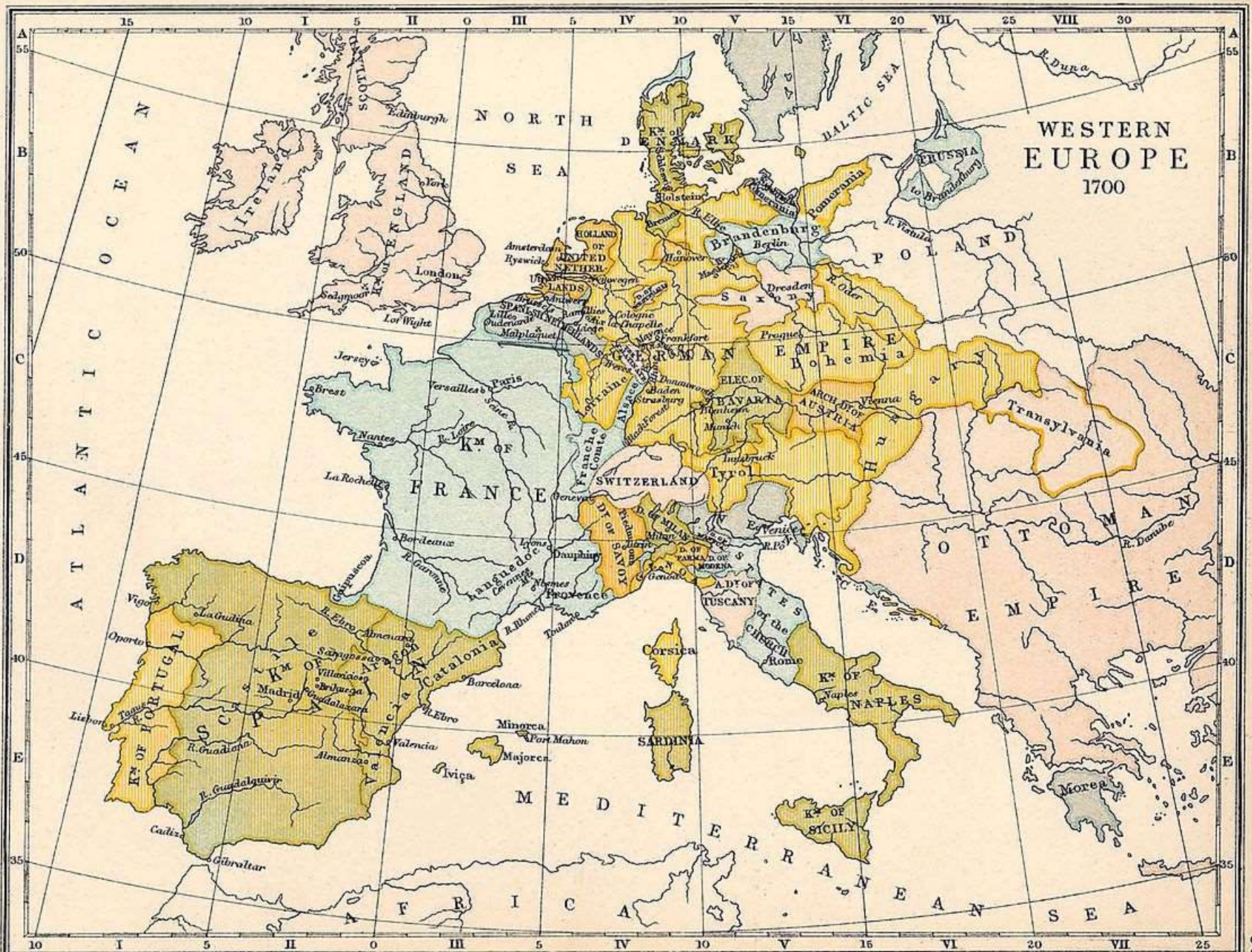
DĚJINY STAVITELSTVÍ A ARCHITEKTURY

014*BAROKO * sestavil *Aleš Student / Igor H. Krčmář

BAROKO

(nabubřelý, nemotorný = barocco z portugalského)

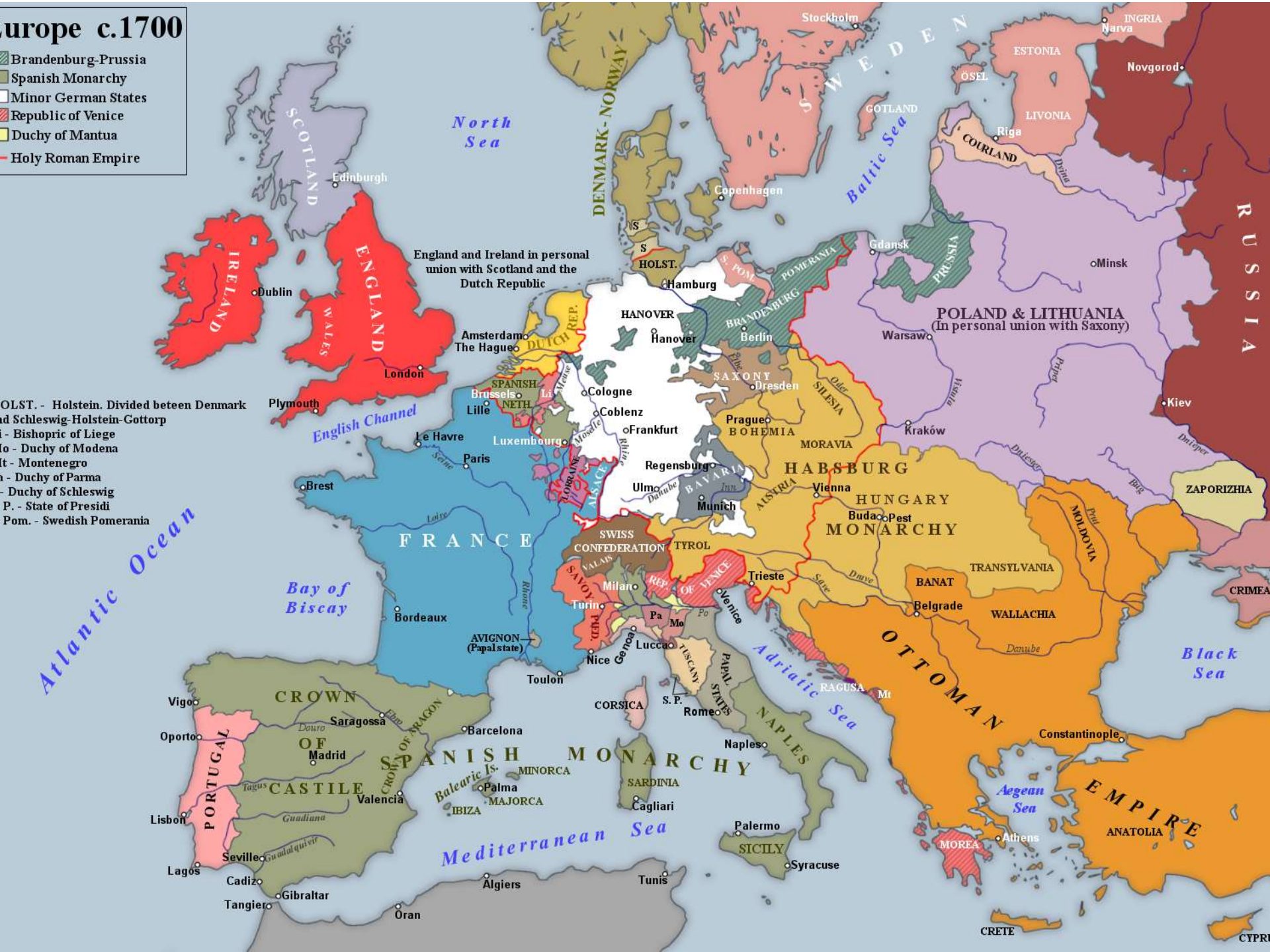
- 16.století * vznik a vývoj v Itálii
 - od 1620 do 1780 * naše území
- Navazuje na renesanci, ale postupně se odlišuje a tvarově se rozdělil do dvou základních směrů :
 - Klasicizující barok – přímé dědictví renesance, ale ztráta lidského měřítko, bez dynamických prvků
 - Dynamický (iluzivní nebo radikální) barok (okolo 1625 v Itálii)– prostory složitého půdorysného tvaru, střídání konvexních a konkávních ploch
 - Rokoko – závěrečná fáze baroka

Europe c.1700

- Brandenburg-Prussia
- Spanish Monarchy
- Minor German States
- Republic of Venice
- Duchy of Mantua
- Holy Roman Empire

- HOLST. - Holstein. Divided between Denmark and Schleswig-Holstein-Gottorp
- LIEGE - Bishopric of Liege
- MODENA - Duchy of Modena
- MONTENEGRO - Montenegro
- PARMA - Duchy of Parma
- SCHLESWIG - Duchy of Schleswig
- PSIDIA - State of Presidia
- POMERANIA - Swedish Pomerania

DRUHY STAVEB

CÍRKEVNÍ

rekonstrukce původně got.chrámů, nové kostely, poutní kostely, boží muka, kapličky, fary, kláštery, mariánské (morové) sloupy

OBYTNÉ

zámky (dispozice se postupně mění v podkovovitou s čestným dvorem), paláce, obytný dům (buď na gotickém půdorysu – bohatě dekorované fasády nebo dům šířkový – mansardová střecha, jeden až dva rizality, jeden až dva portály), vily, letohrádky, belvedery

MĚSTSKÉ STAVBY

radnice, divadla (kukátkové), obytný dům šířkový (zpravidla s mansardou), radnice, knihovny, školy, hvězdárny, nemocnice

ZAHRADY

řešena na osu zámku, průhledy na drobné doplňkové stavby, oblíbená sala terrena

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

RANÉ BAROKO

mísení renesančních a barokních prvků

VRCHOLNÉ BAROKO

dynamika stavby i arch.prvků, složité půdorysy (zvláštním směrem je
barokní gotika – konstrukce a materiály barokní + gotické arch.prvky –
Santini)

POZDNÍ BAROKO

větší zdobnost fasád a interiérů - ROKOKO

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

STĚNA

stěnový nosný systém

KLENBA

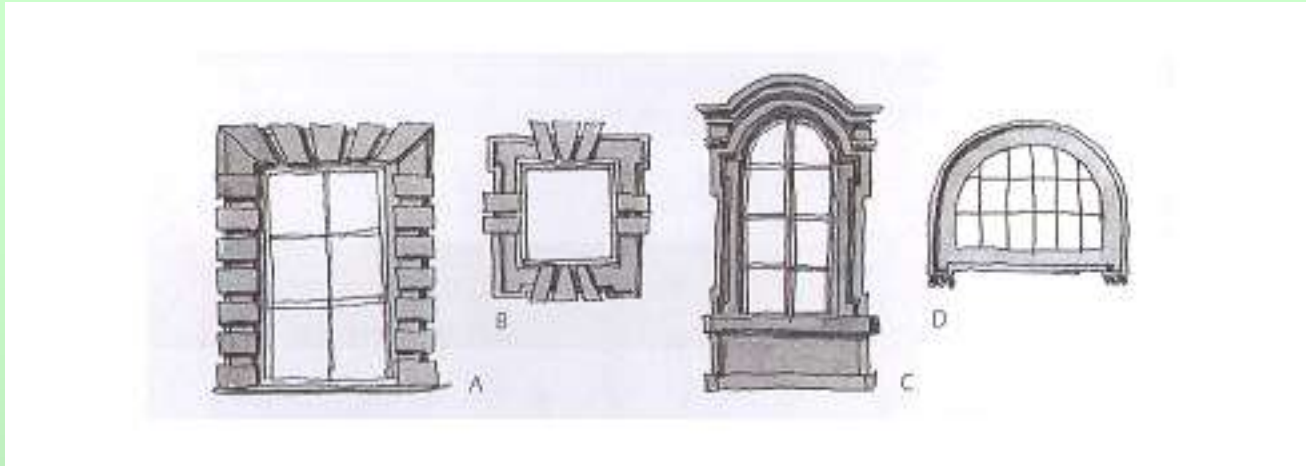
především uzavřené klenby a klenby na složitých oválných půdorysech, s bohatou štukovou výzdobou, často opatřena malbami

OKNA

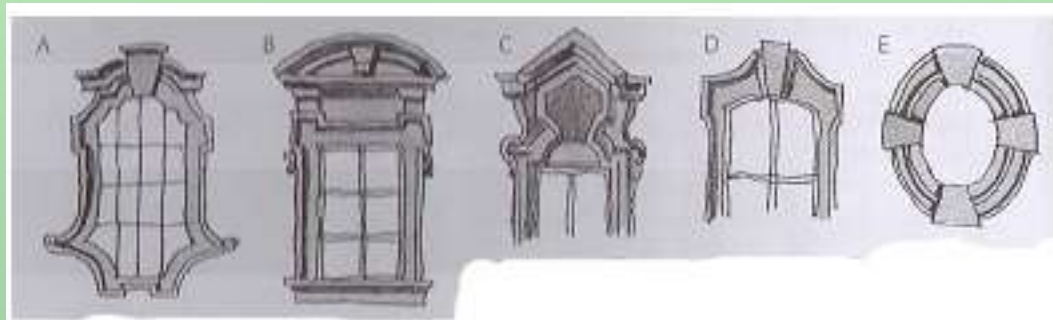
obdélníková nebo se zaobleným nadpražím, trojúhelníkové nebo segmentové frontony zdobenými suprafenestrami, kázulové okno, oválné okno

PORTÁL

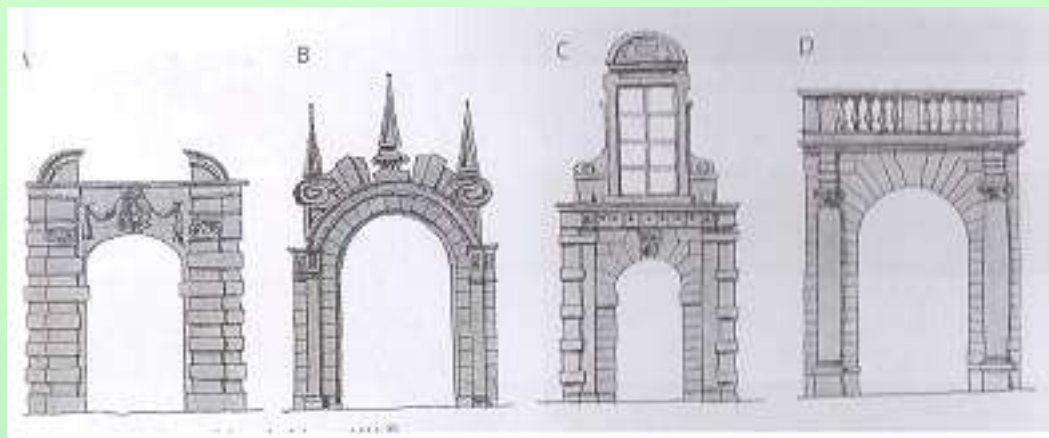
nejvýraznější prvek stavby, vývoj od renesančního portálu k portálu bez přísných architektonických forem, výtvarně pojednanou, ostění plastické, často vrcholí nikou pro sochu

Raně barokní okna: A – s motivem klenáků, B - s motivem klenáků,
C – plastická šambrána s ušima, D – polokruhové (kostely)

Okna vrcholného a pozdního baroka: A – kázulové, B – se šambránou s ušima,
C – s vysokou suprafenestrou, D – s klenákem, E - oválné

Rané portály: A, C – s prstencovou bosáží, B - obelisky,
D – s balkónem na předsazených sloupech

Portály vrcholného baroka

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

FASÁDA

omítané, monumentální, vysoký řád, osovost, plastické křivky říms (později i nelogicky přerušovány), výrazný portál

STŘECHY

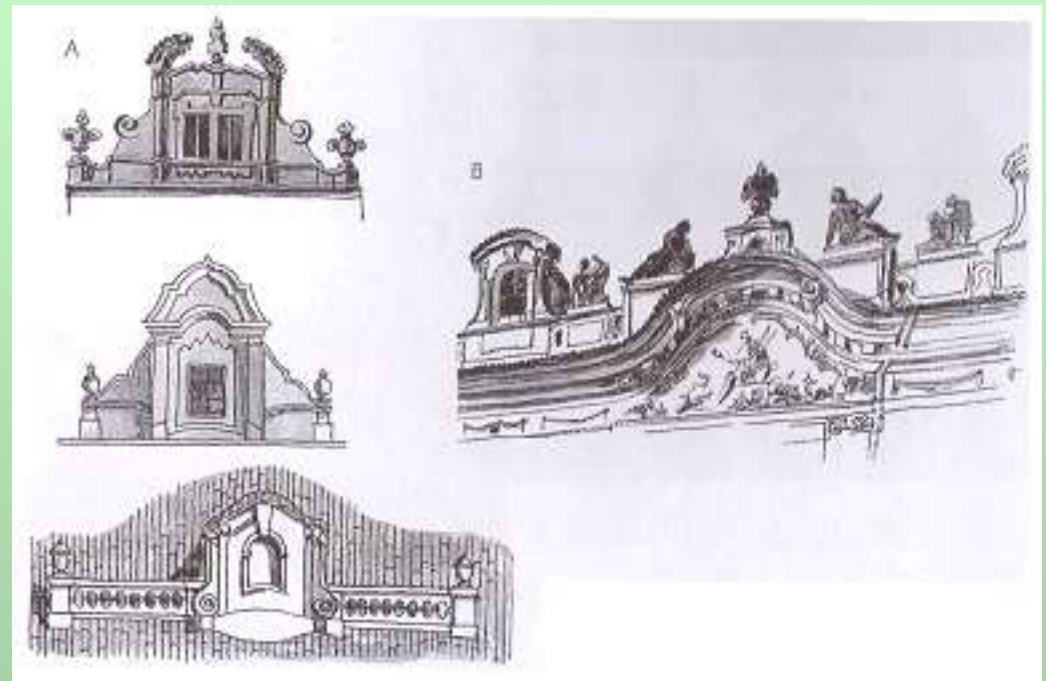
mansardová (dle arch.Fracoise Mansarta 1598-1666), na věžích zvonová nebo cibulová

INTERIÉR

štuky, plastičnost arch.článků, barevnost, použití zlaté barvy, umělé mramory

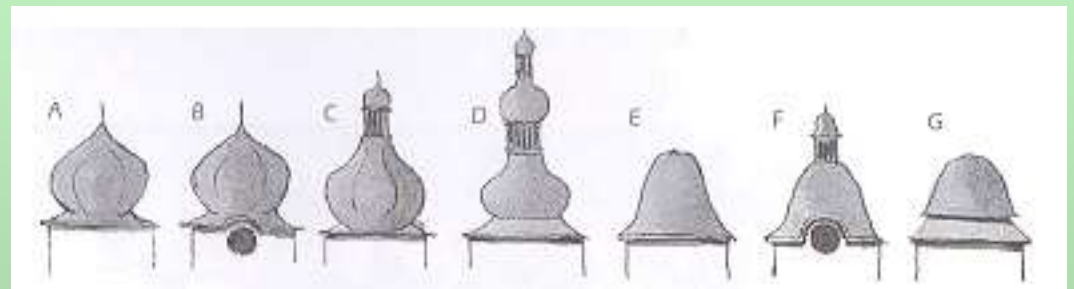
Raně barokní štíty

A – štíty vrcholně a pozdně barokní
B – štít rokokový

Mansardové střechy

Zastřešení věží: A,B – cibulová střecha,
C, D – cibulová střecha s lucernou
E – zvonová střecha
F - zvonová střecha s lucernou
G – zvonová střecha mansardová

STAVEBNÍ MATERIÁL

KÁMEN

lomový (základy),

kamenné desky (obklady a podlahy – mramor pravý i umělý,
břidlice na krytinu střech)

KERAMIKA

cihly pálené, dlaždice, prejzy, potrubí pro vodovod, prefabrikované hlavice
pro pilastry, ozdobné vázy a plastiky, kachlová kamna

STAVEBNÍ MATERIÁL

DŘEVO

krovy, zavěšené klenby, šindel

OMÍTKA

interiér i exteriér, štuková, malovaná

KOVY

železo (kleštiny krovů, táhla kleneb, konstrukce říms, tepané mříže),

měď (střešní krytina)

POMOCNÉ HMOTY

zlato, stříbro, sádra, asphalt, rákosí, proutí, tkaniny, kůže,

perleť, smalt, sklo ve větších rozměrech

KONSTRUKCE

SVISLÉ NOSNÉ

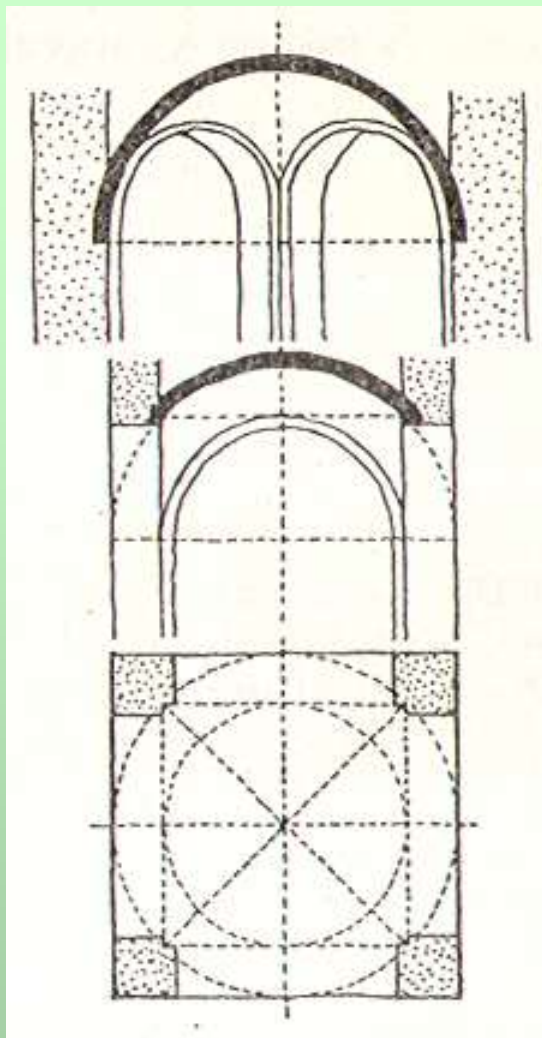
Zdivo – stěnový systém, omítané a obkládané

Sloupy – tvořily s archivoltou arkády do nádvoří atria –
postupně se přestaly používat

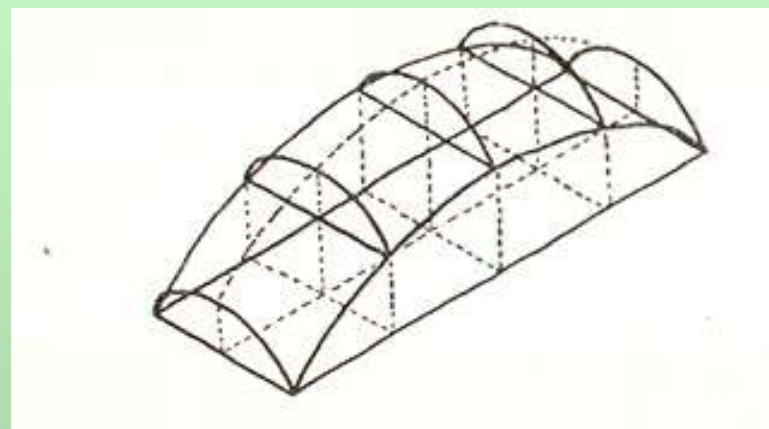
VODOROVNÉ NOSNÉ

Klenby – většinou uzavřené, ale plošší renesančních
(česká placka nízká, pruská klenba, klášterní klenba, necková klenba,
zrcadlová klenba, valená klenba s pasy nebo bez nich, též s lunetami a
kupole;), dřevěné zavěšené klenby

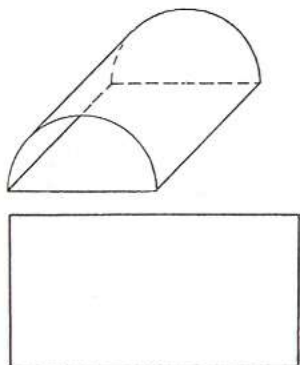
Krovy - hambálkové, mansardové tvary

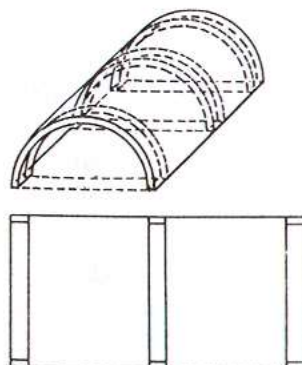
Česká klenba (placka)

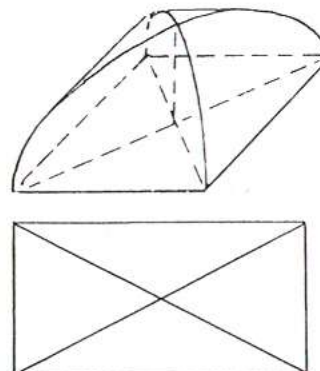
Pruská klenba (placka)

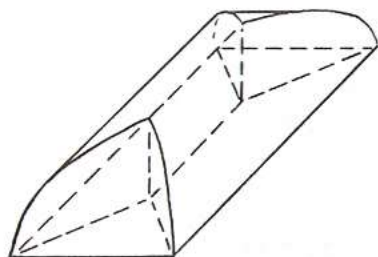
Valená klenba

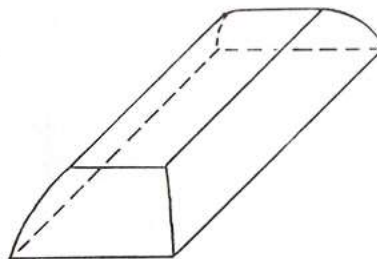
valená klenba s pasy

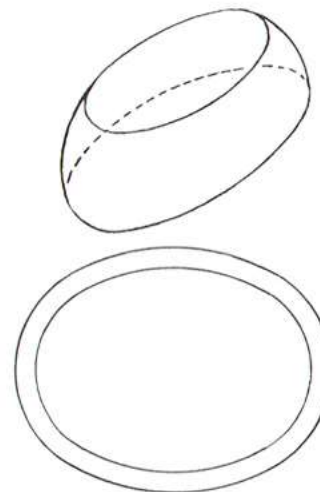
klášterní klenba

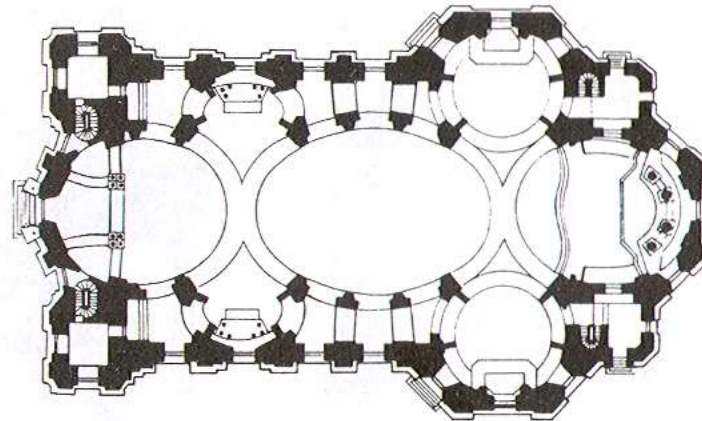
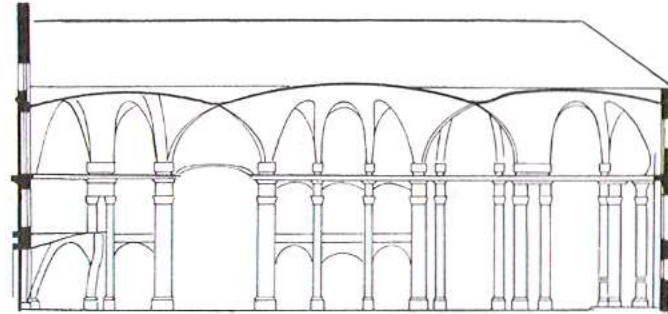
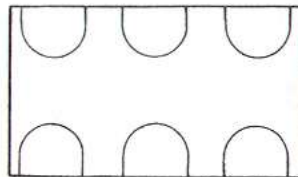
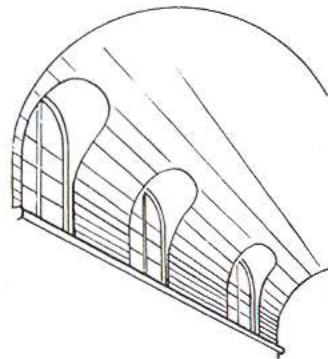
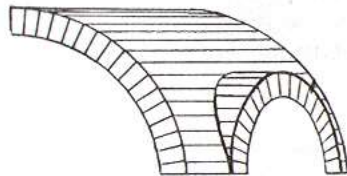
necková klenba

zrcadlová klenba
na obdélném půdorysu

zrcadlová klenba na
eliptickém půdorysu

Luneta = klenba probíhající kolmo k hlavní ose (valené) klenby, zvláště v případech, kdy okna zasahují do hlavní klenby.

„Guarineska“, protínání kleneb nazvané podle Guariniho (1624–1683), pozdní baroko a rokoko v Čechách a ve Francii (zde: Vierzeheiligen, Neumann).

TEORIE

NAVRHOVÁNÍ STAVEB

z renesančních a antických zkušeností,

stavební plány : půdorysy, řezy, pohledy, perspektivy, modely

Zdokonalení a rozvoj řemesel

Stavební inženýrství

Stavovské technické učiliště v Praze (1707)

VÝZNAMNÉ STAVBY

(výběr některých zahraničních i tuzemských staveb)

Palác Barberini v Římě (1628-1633) –
Carlo Maderna

Santa Maria della Pace v
Římě (1656-1657) –
Pietro da Cortona

Piazza del Popolo
V Římě

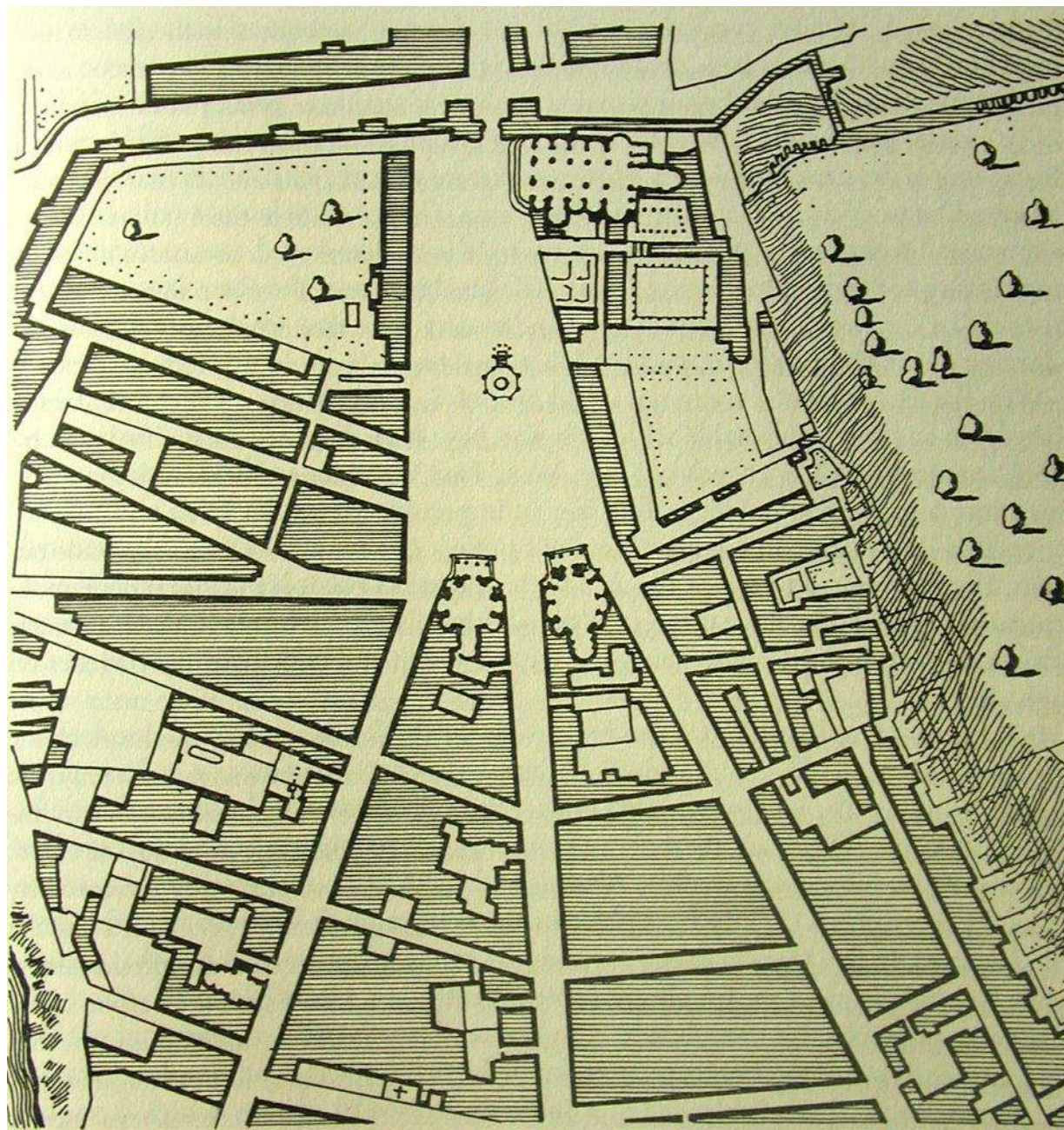
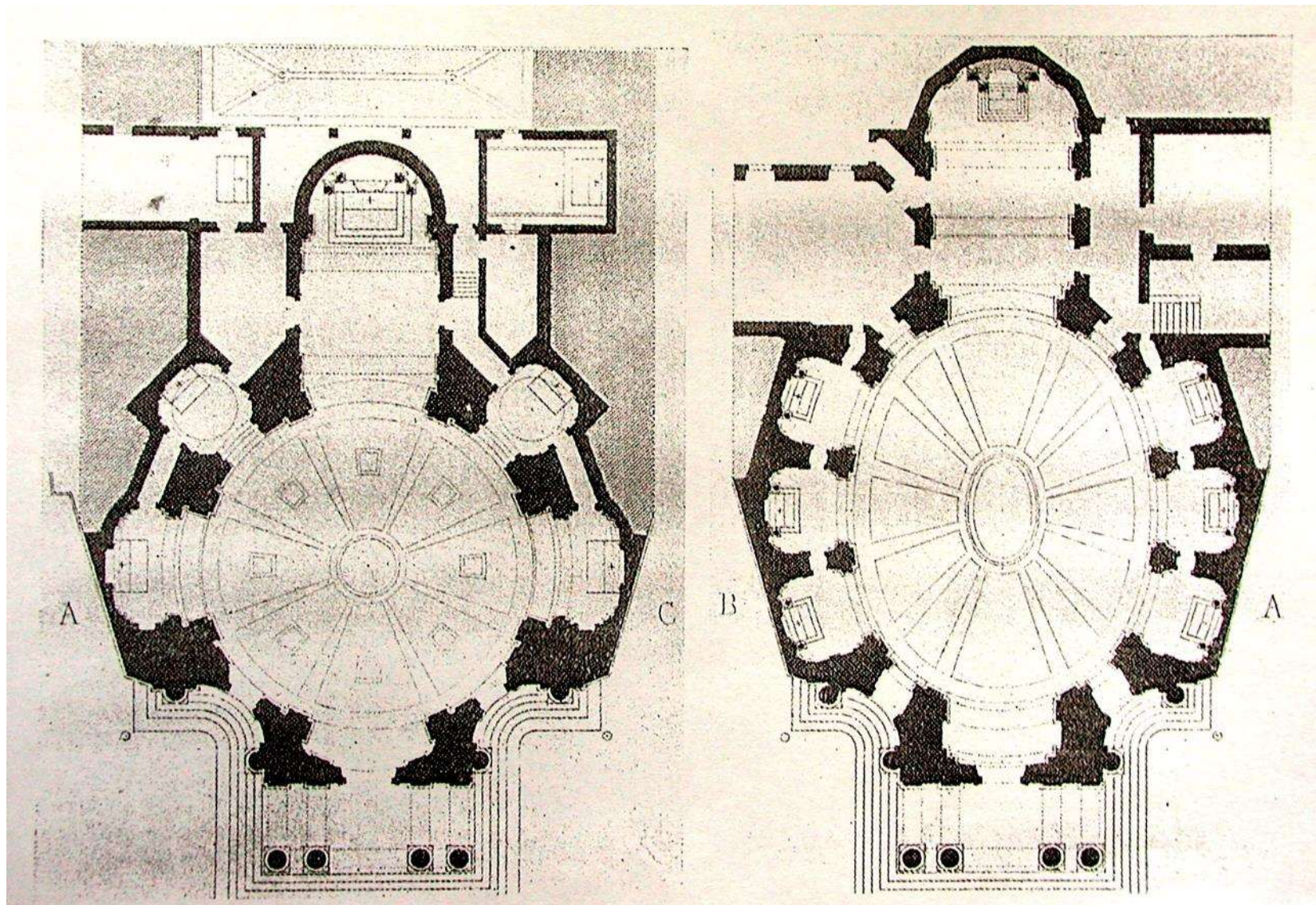

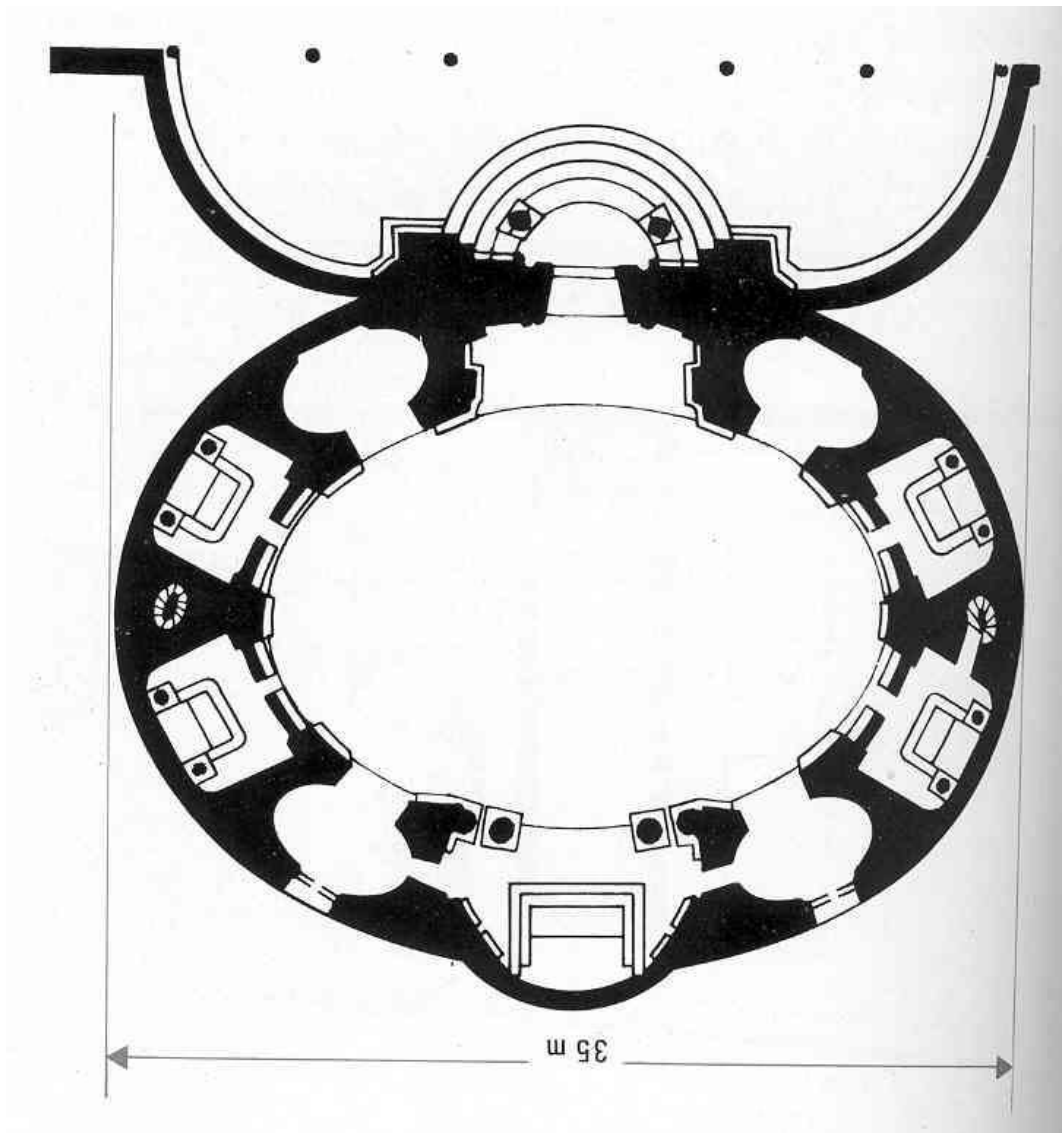
Figure 19. Rome, Piazza del Popolo, from Nolli's plan, 1748

**Piazza del Popolo v Římě
kostely S. Maria in Montesanto
S. Maria dei Miracoli
(Carlo Rainaldi, Carlo Fontana)**

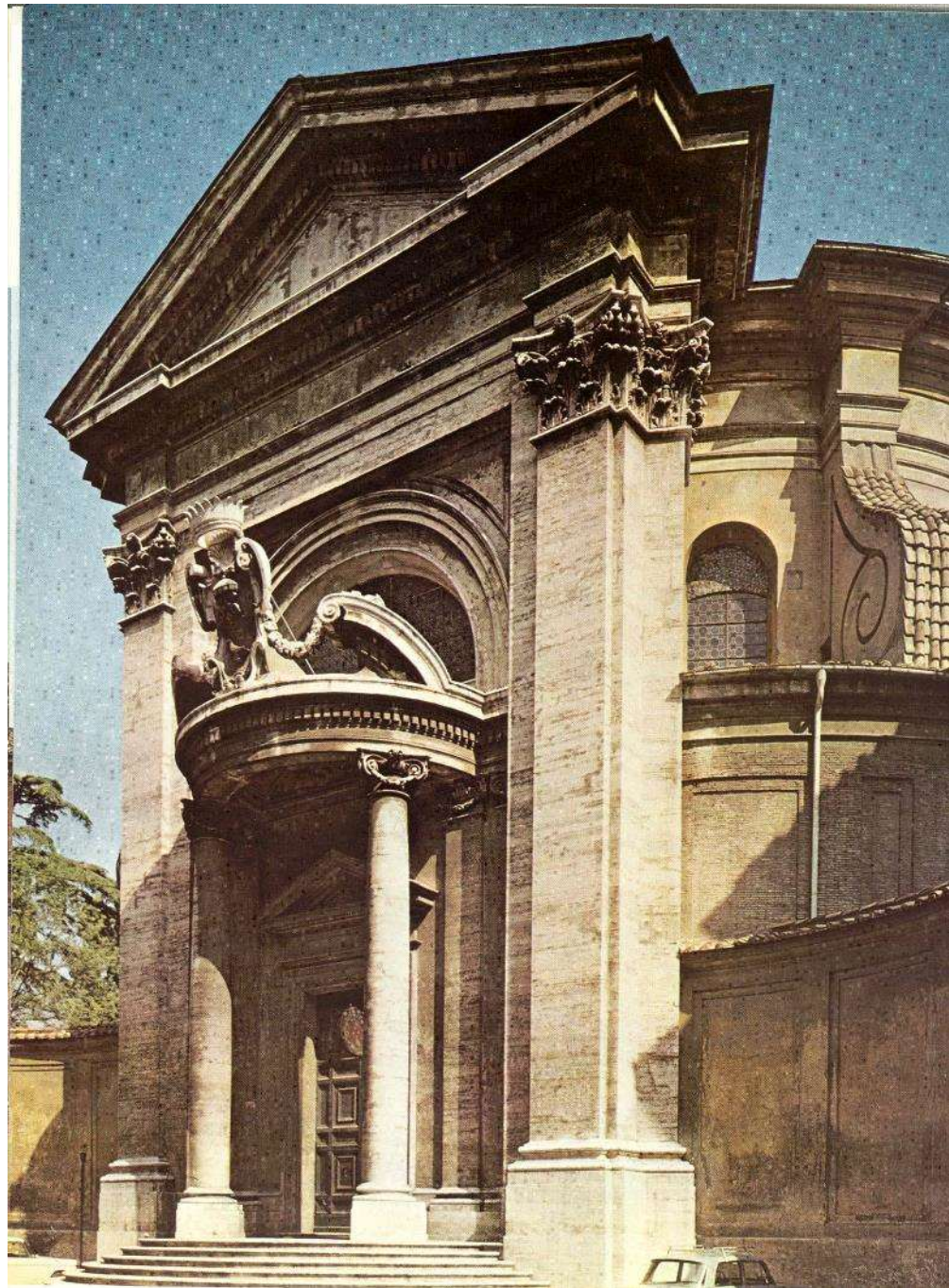

Kostely S.Maria in Montesanto a S.Maria del Miracoli
Na Piazza del Popolo v Římě – Carlo Rainaldi a Carlo Fontana

Sant' Andrea al Quirinale (1658-1670) –
Gian Lorenzo Bernini

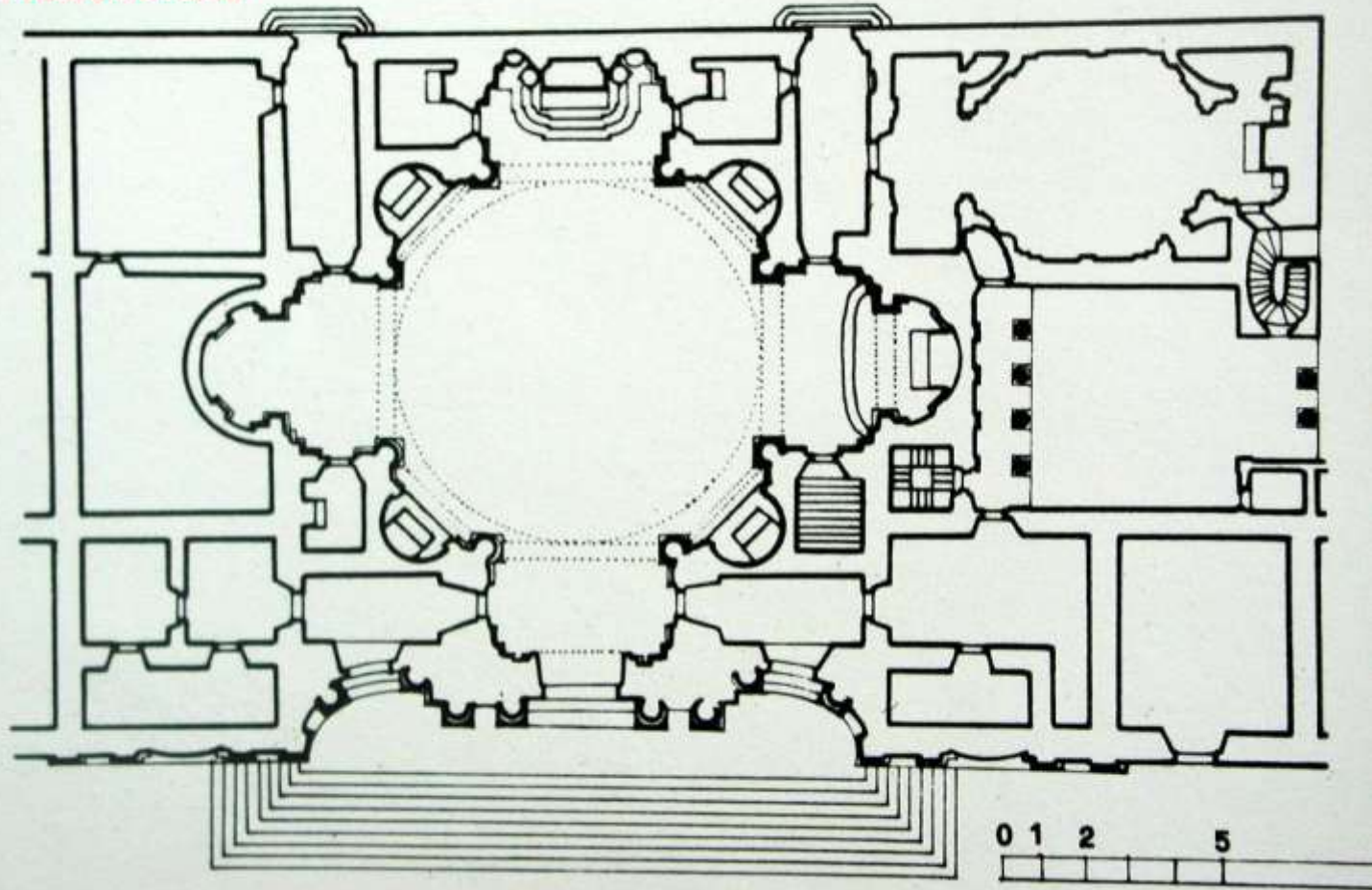
Sant' Andrea al Quirinale
(1658-1670) –
Gian Lorenzo Bernini

Kostel Sant Agnese in
Agone na náměstí Navona
v Římě (od 1652) –
Francesco Borromini

Francesco Borromini
Řím, S. Agnese (po 1652)
na Piazza Navona

Kostel Sant Agnese in Agone na náměstí Navona
v Římě (od 1652) – Francesco Borromini

Kostel Sant Agnese in
Agone na náměstí Navona
v Římě (od 1652) –
Francesco Borromini

Kostel Sant Agnese in
Agone na náměstí Navona
v Římě (od 1652) –
Francesco Borromini

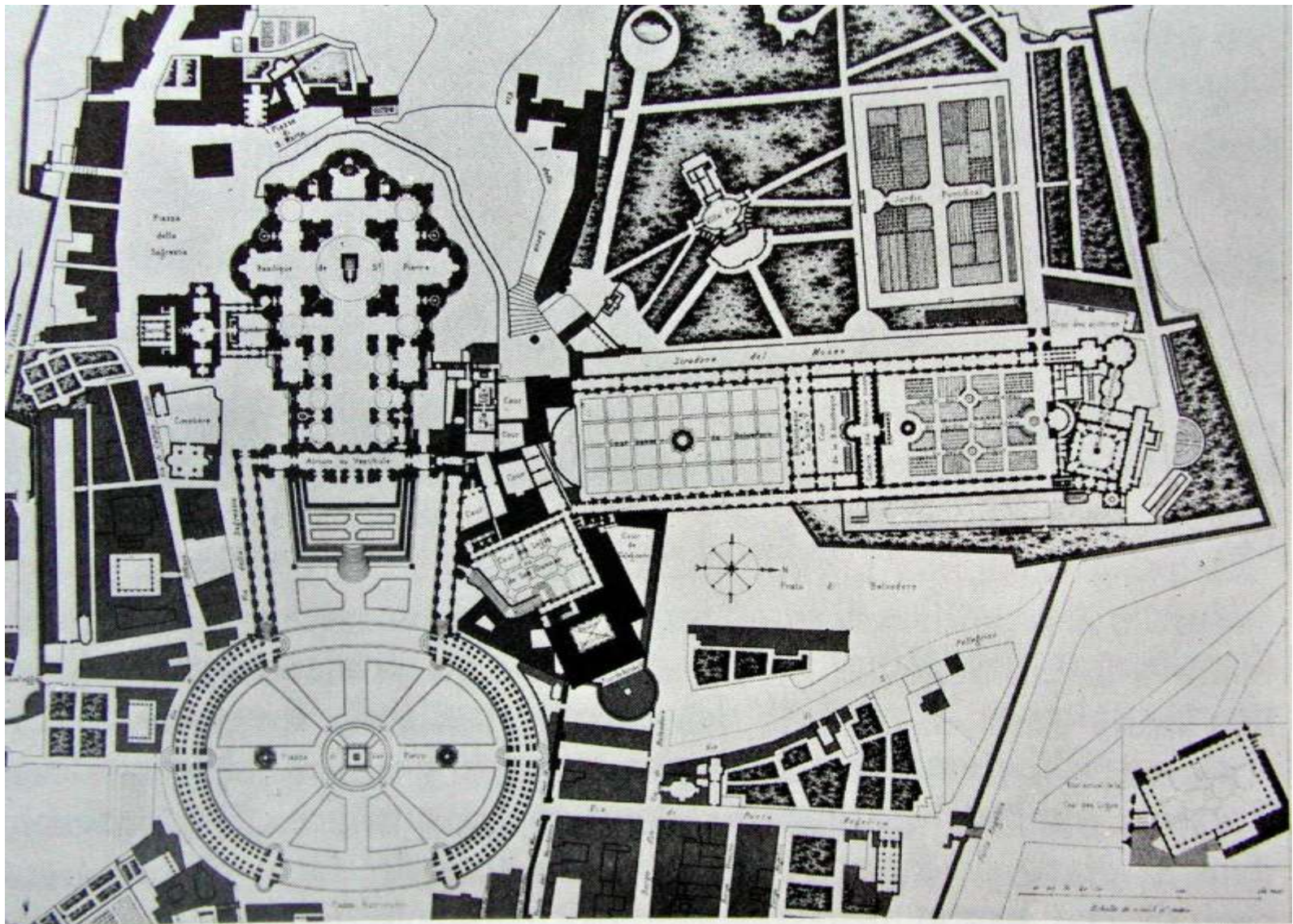

Kostel Sant Agnese in
Agone na náměstí Navona
v Římě (od 1652) –
Francesco Borromini

Náměstí Sv.Petra v Římě (od 1656) –
Gian Lorenzo Bernini

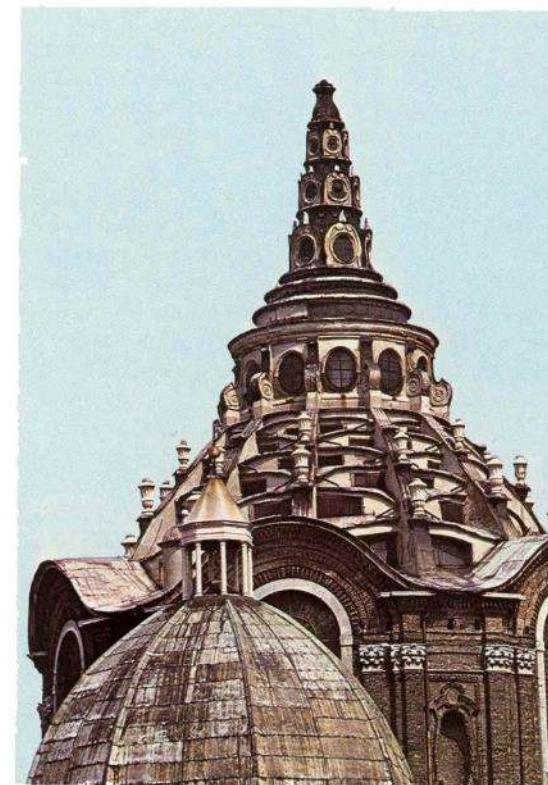
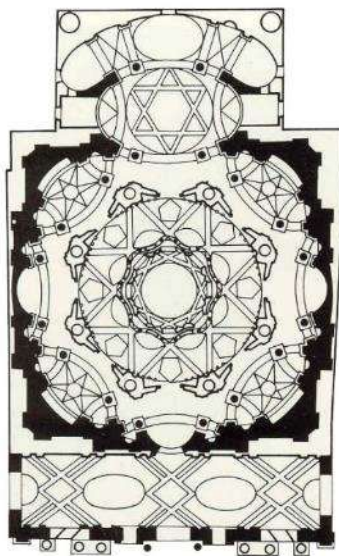

Náměstí Sv. Petra v Římě (od 1656) –
Gian Lorenzo Bernini

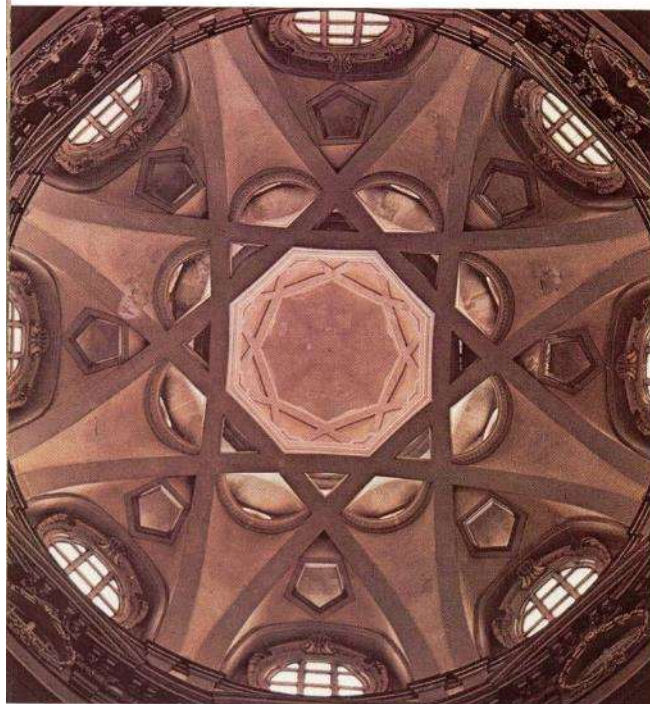
Bronzový baldachýn (tabernákl)
v chrámu Sv.Petra v Římě (1624-33)
- Gian Lorenzo Bernini

San Lorenzo
v Turínu (1668-87) –
Quarino Quarini

Santa Sidore
v Turínu –
Quarino Quarini

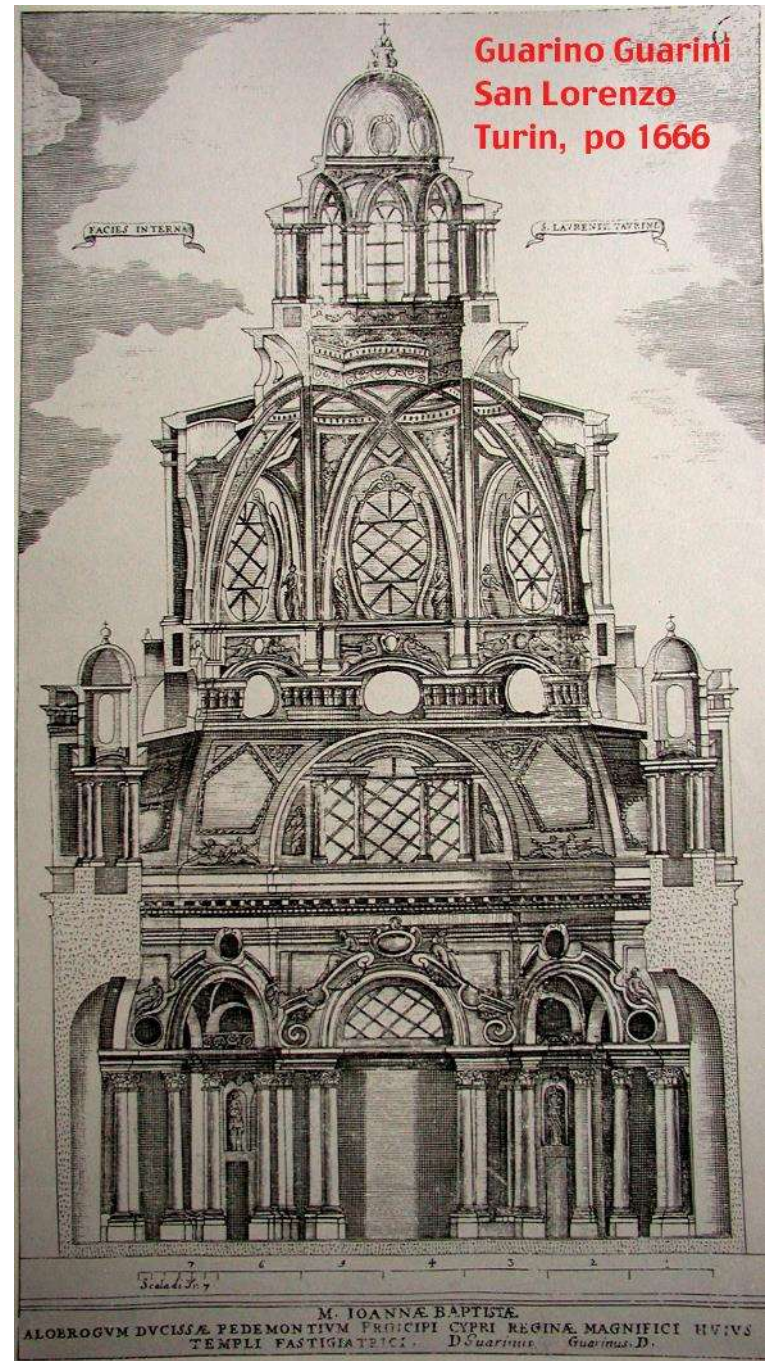

*Guarino Guarini
Capella della SS. Sindone
dóm v Turínu
po 1668*

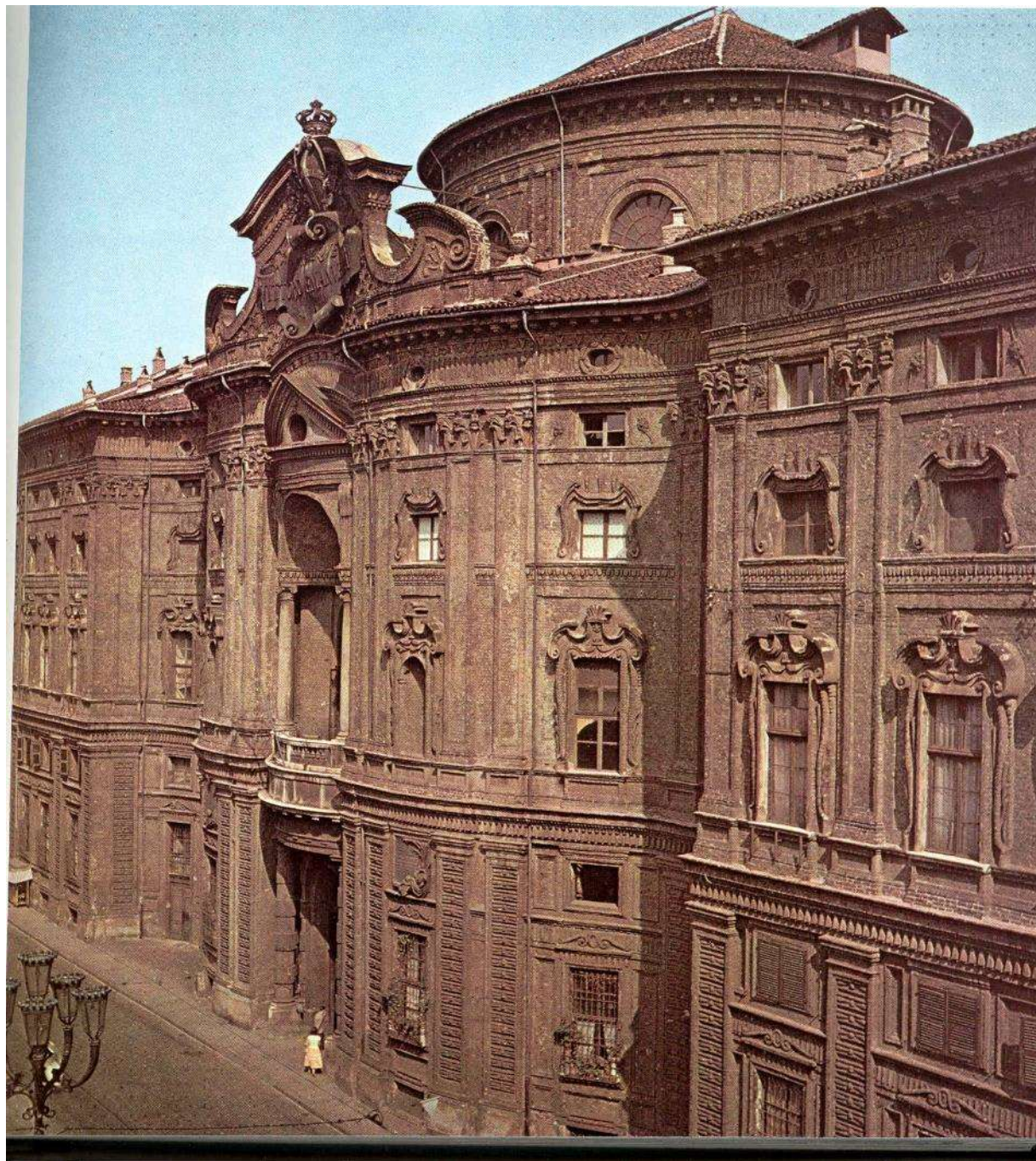

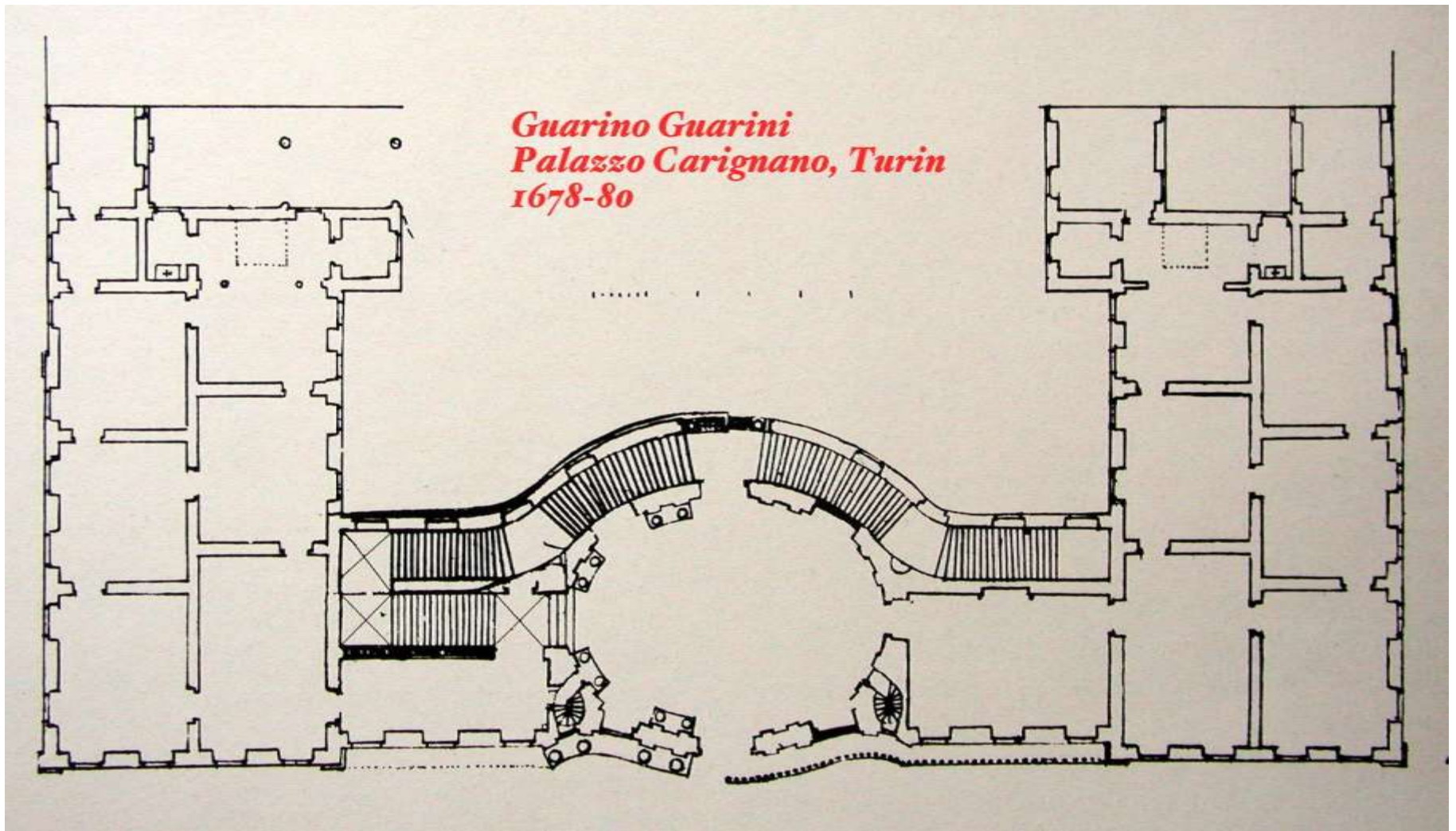
Santa Sidore v Turínu –
Quarino Quarini

San Lorenzo v Turínu
(1668-87) –
Quarino Quarini

Palazzo Carignano
v Turínu (od 1679) –
Quarino Quarini

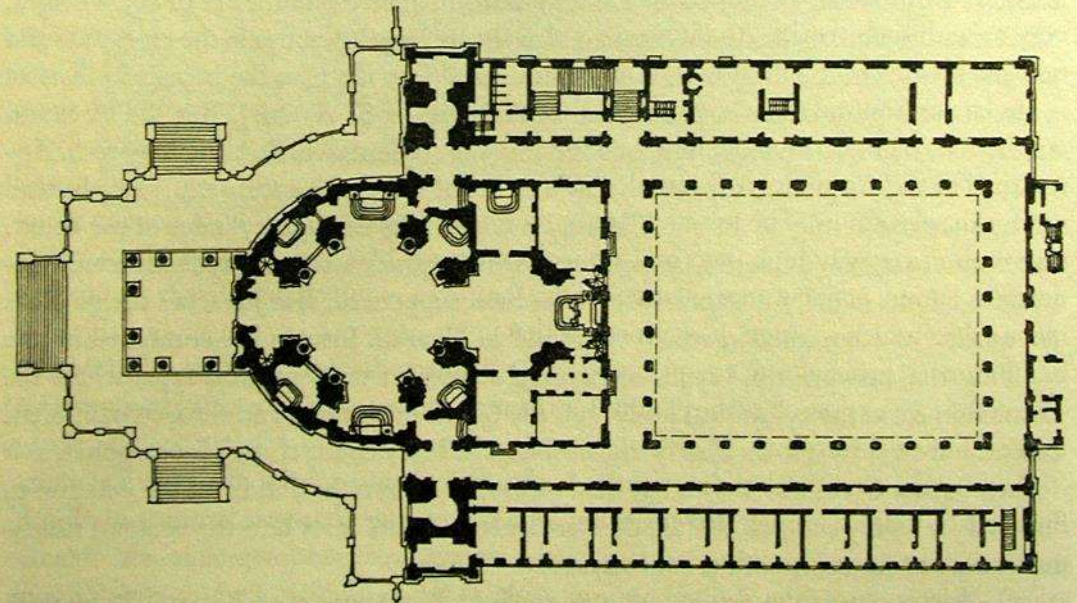
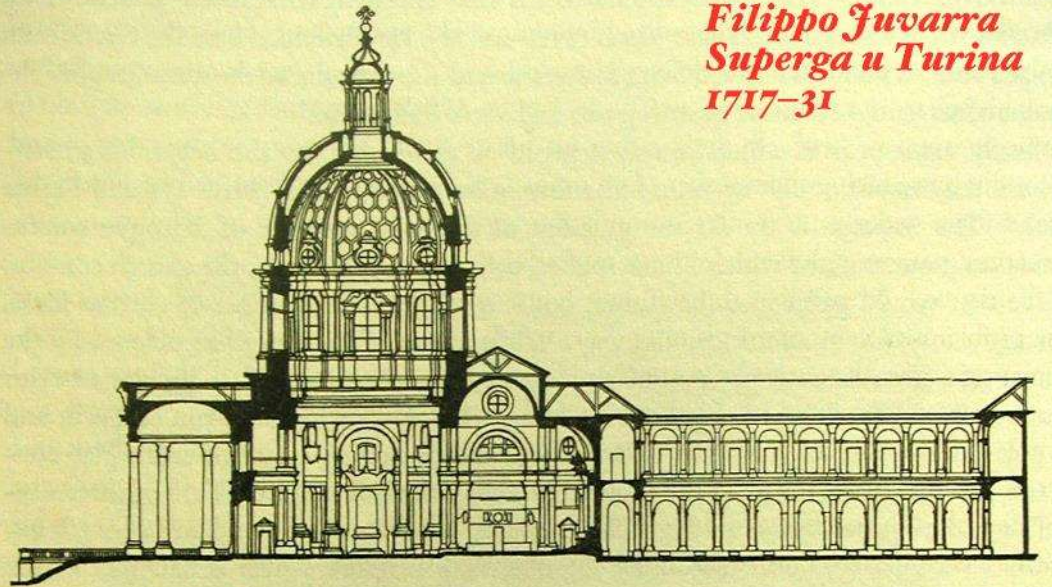
Palazzo Carignano v Turínu (od 1679) –
Quarino Quarini

Guarino Guarini
Palazzo Carignano, Turin
1678-80

Palazzo Carignano
v Turínu (od 1679) –
Quarino Quarini

*Filippo Juvarra
Superga u Turina
1717-31*

0 50 FEET 0 15 MTRS

Superga
u Turina (1717-31) –
Filippo Juvara

Figure 36. Filippo Juvarra: Turin (near), Superga, 1717-31. Section and plan

Filippo Juvarra
Superga u Turina
1717-31

Superga
u Turína (1717-31) –
Filippo Juvara

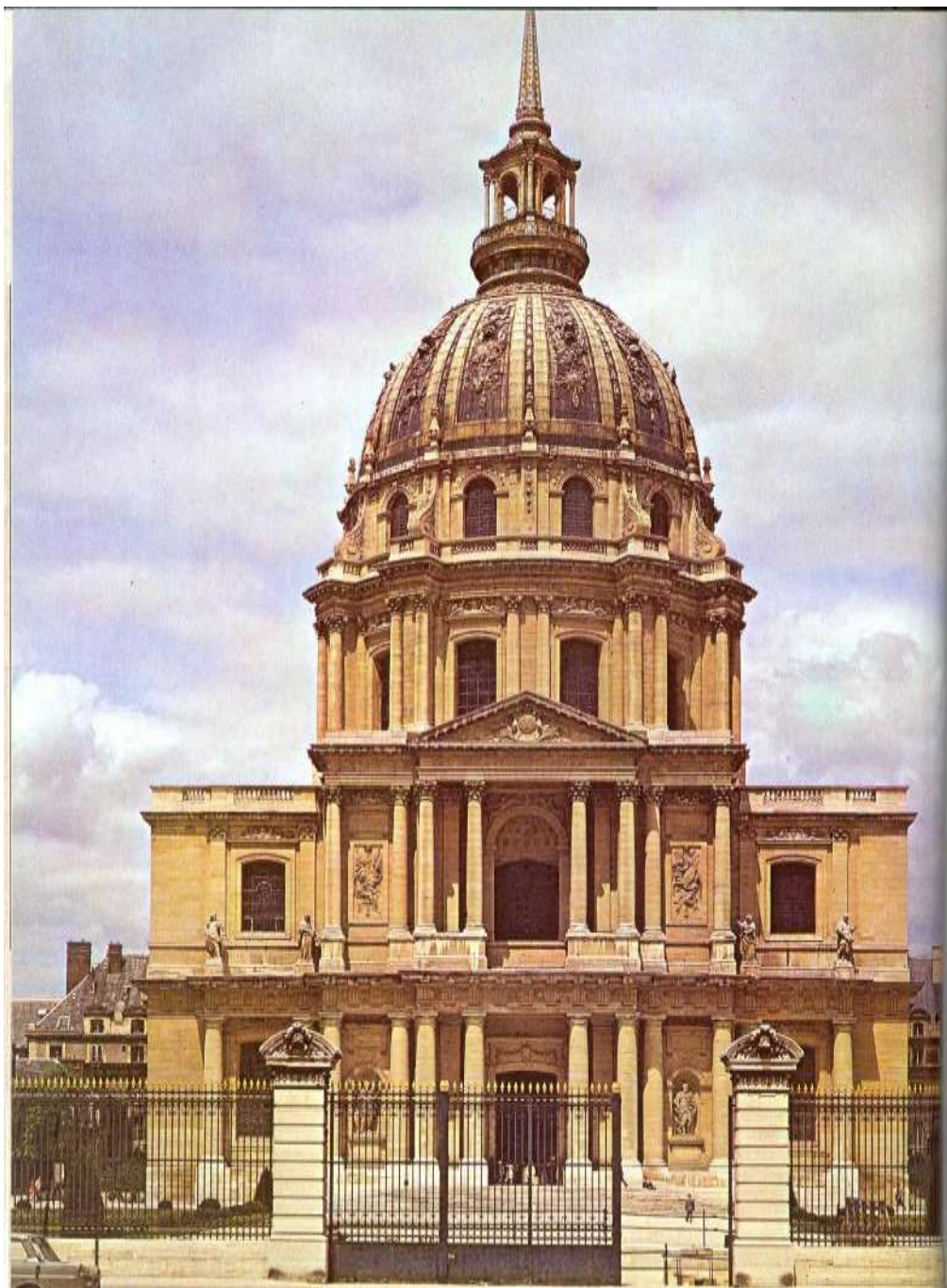
Kostel St.Gervais – St.Protais
v Paříži (od 1616-21) –
Salomon de Brosse

Kostel St.Gervais – St.Protais
v Paříži (od 1616-21) –
Salomon de Brosse

Kostel Saint-Louis-des-Invalides v
Paříži (1676-1708) –
Jules Hardouin Mansart

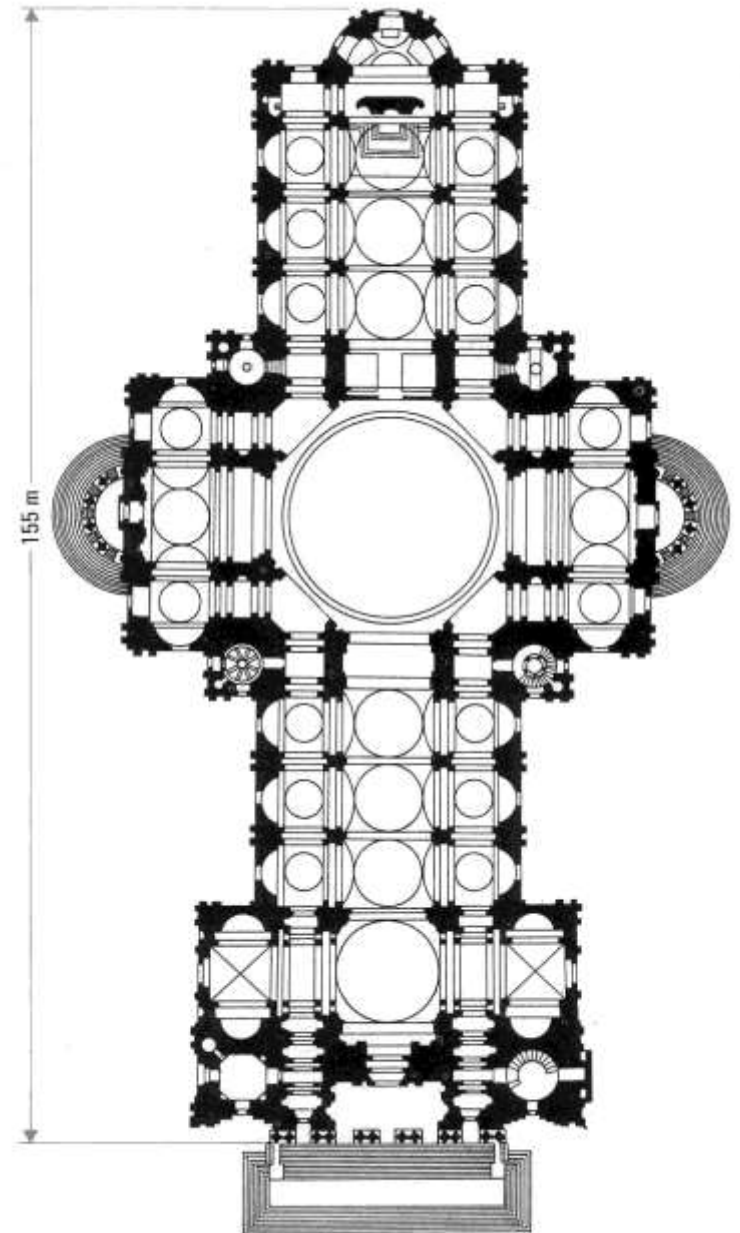

Ústřední nádvoří Versailles

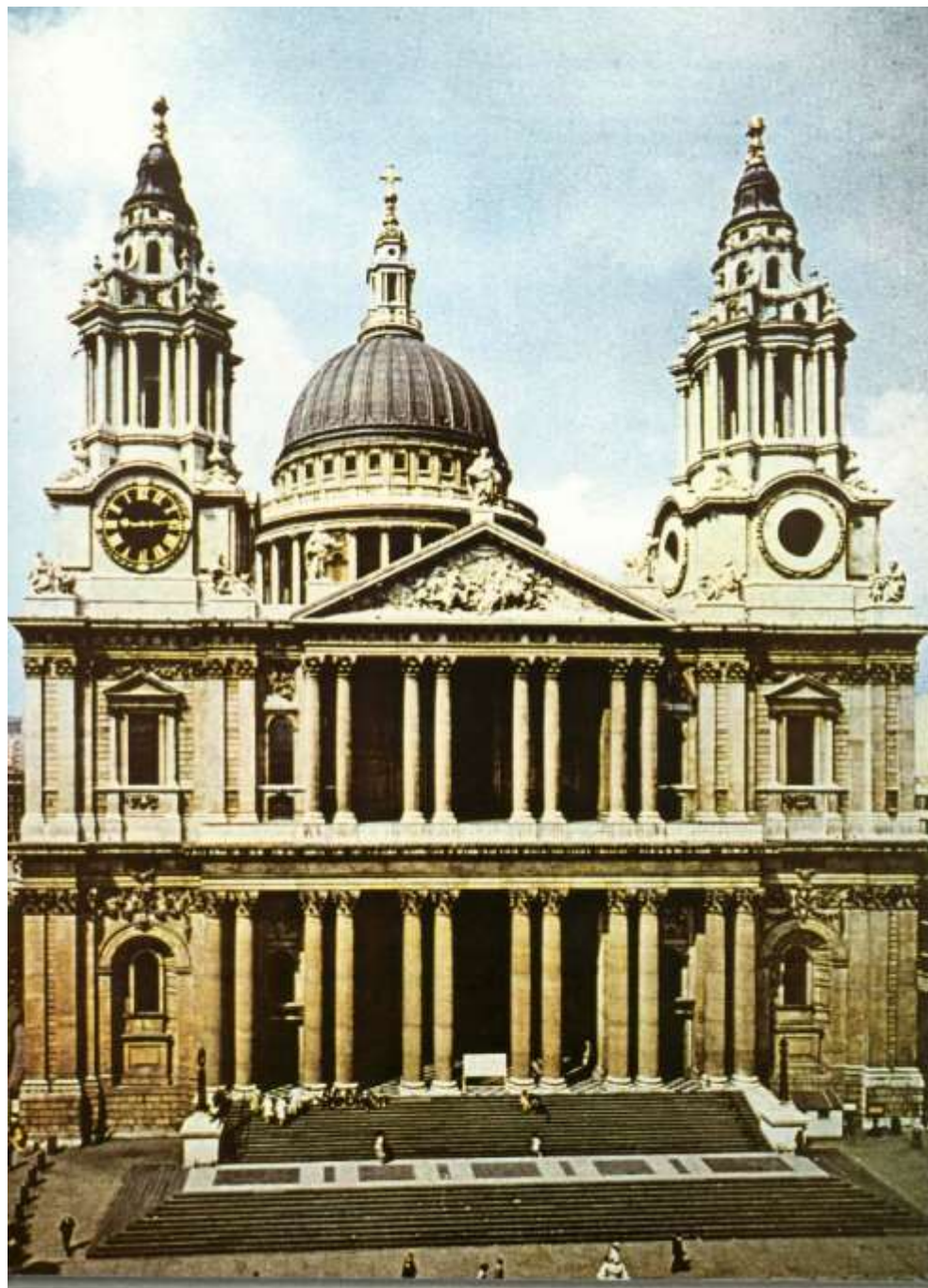
Chrám Sv.Pavla
v Londýně (1675-1710) –
Christopher Wren

Chrám Sv.Pavla v Londýně (1675-
1710) –
Christopher Wren

Chrám Sv.Pavla
v Londýně (1675-1710) –
Christopher Wren

Valdštejnský palác v Praze (1623-1630) –
Andreo Spezza

Černínský palác (1669-1672) –
Francesco Caratti

Černínský palác (1669-1672) –
Francesco Caratti

Chrám Sv. Mikuláše
Na Malé straně –
K.I. Diezenhofer
K. Diezenhofer

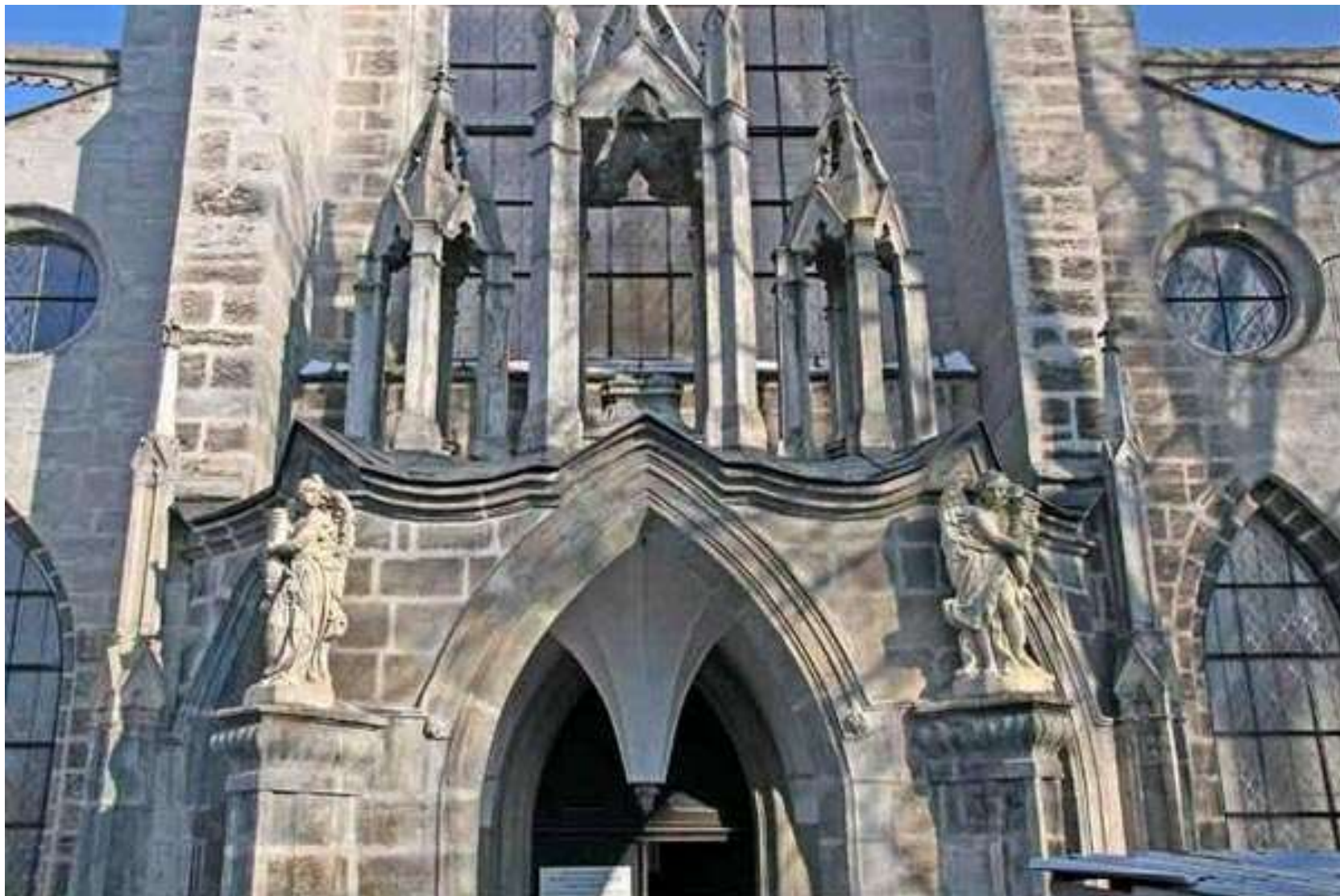
Chrám Sv.Mikuláše na Staroměstském náměstí (1732-37) –
K.I.Diezenhofer

Kostel nanebevzetí P.Marie a Sv.Jana Křtitele – Sedlec (1732-37) –
Bayer od 1700 a od 1703 Jan Blažej Santini - Aichl

Kostel nanebevzetí P.Marie a Sv.Jana Křtitele – Sedlec (1732-37) –
Bayer od 1700 a od 1703 Jan Blažej Santini - Aichl

Kostel nanebevzetí P.Marie a Sv.Jana Křtitele – Sedlec (1732-37) –
Bayer od 1700 a od 1703 Jan Blažej Santini - Aichl

Kostel nanebevzetí P.Marie a Sv.Wolfganga a Sv.Benedikta – Kladruby–
Jan Blažej Santini – Aichl (od 1711)

Kostel nanebevzetí P.Marie a Sv.Wolfganga a Sv.Benedikta – Kladruby–
Jan Blažej Santini – Aichl (od 1711)

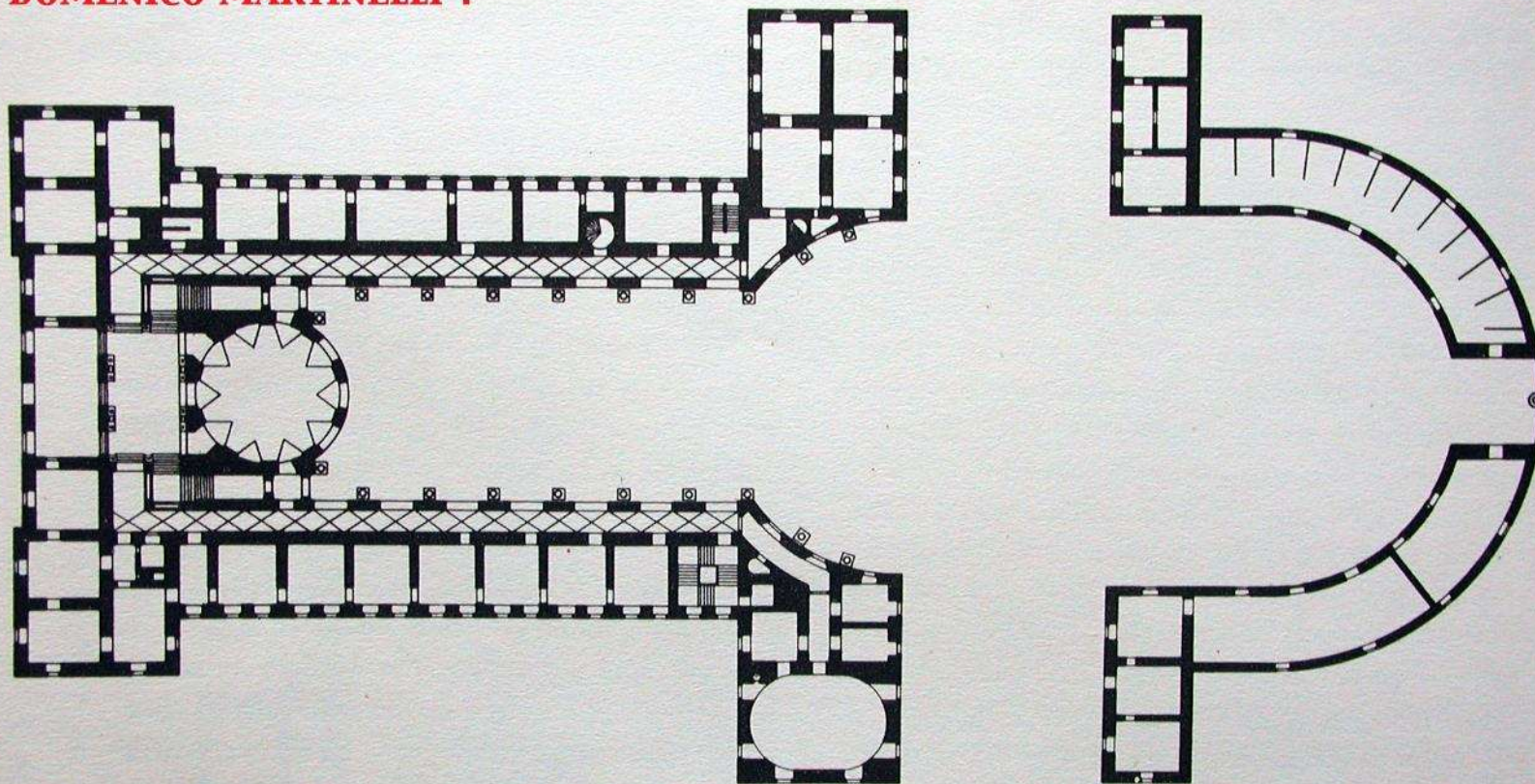

Kostel nanebevzetí P.Marie a Sv.Wolfganga a Sv.Benedikta – Kladruby–
Jan Blažej Santini – Aichl (od 1711)

**PRAHA HRADČANY
TOSKÁNSKÝ PALÁC
JEAN BAPTISTE MATHEY
1689-91**

**SLAVKOV
ZÁMEK (1700-05, 1745-69)
DOMENICO MARTINELLI ?**

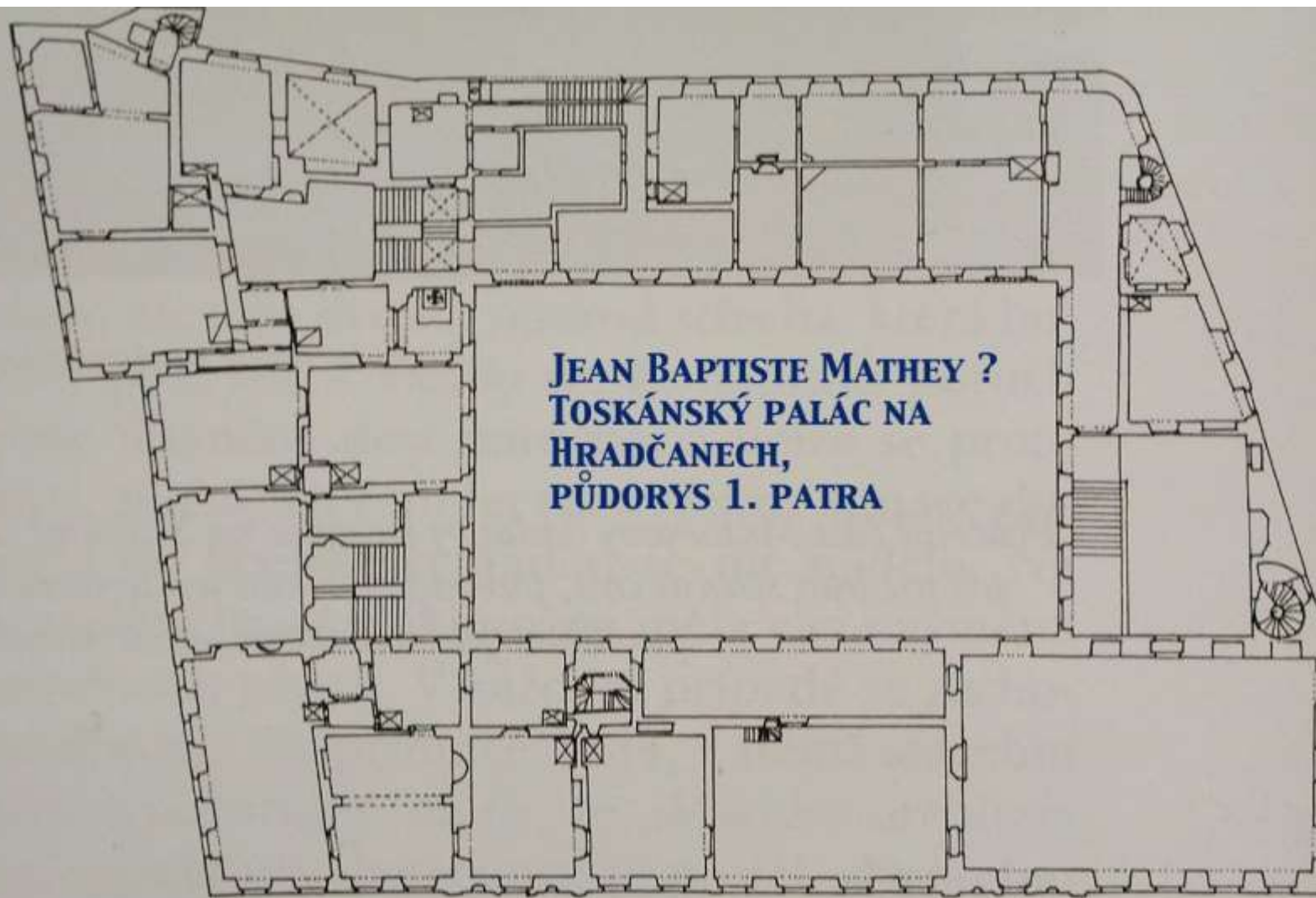

137] SLAVKOV, ZÁMEK, 1700-1705 A 1745-1769, PŮDORYS

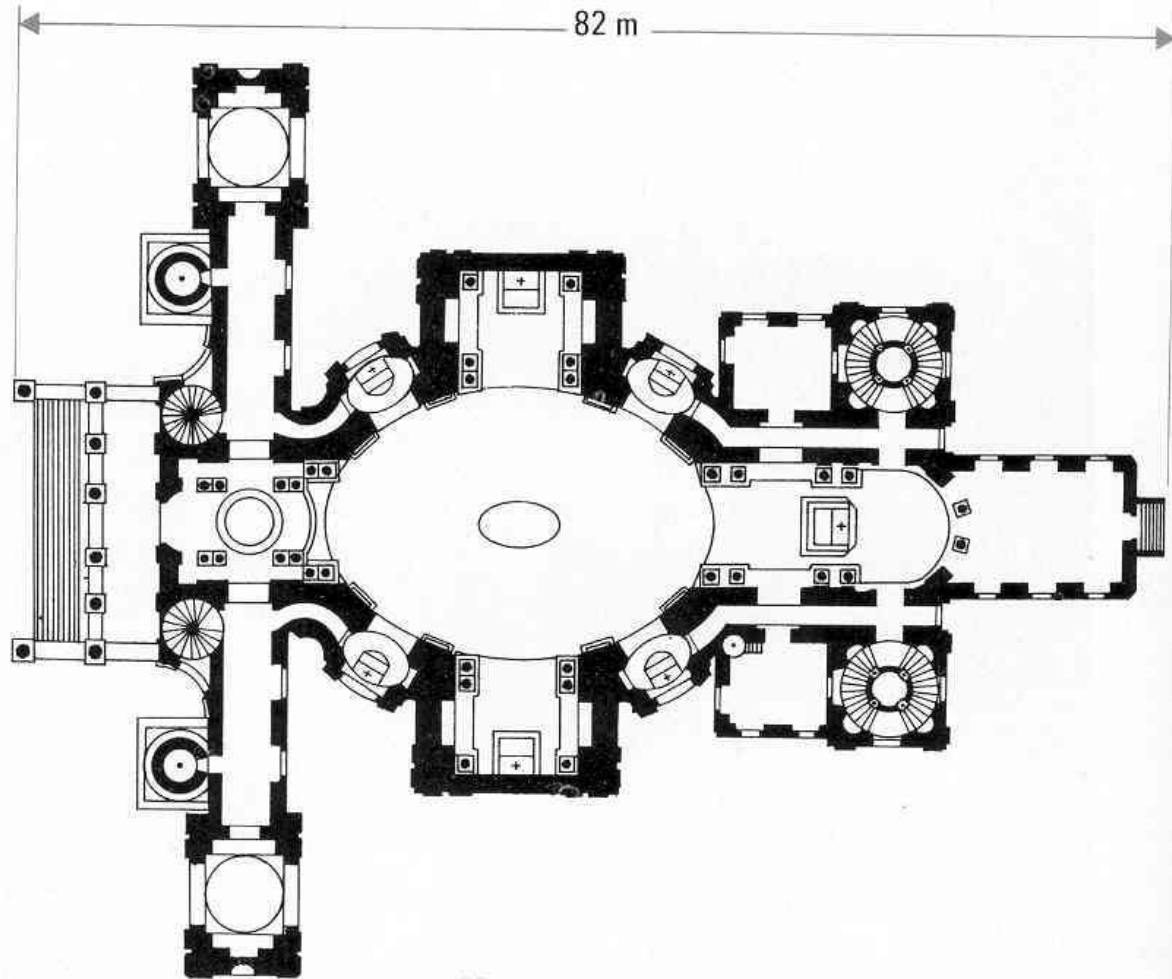
1:750

**SLAVKOV U BRNA
ZÁMEK
DOMENICO MARTINELLI ?**

Půdorys 1. patra Toskánského paláce na Hradčanech podle plánu Jakuba Antona Canevalleho; proti pozdějšímu stavu je zde vyznačen hlavní sál v pravém nároží

Karlskirche (kostel Sv.Karla Boromejského) (1716-1725) –
Johan Bernard Fischer von Erlach

Karlskirche (kostel Sv.Karla Boromejského) (1716-1725) –
Johan Bernard Fischer von Erlach

Zwinger v Drážďanech (1714-1723) –
Matthaus Daniel Poppelmann

Palác Markíza De Dos Augas
Ve Valencii –
Hipolit Rovina a Ignacius Vergera

27

MAYO SENDWEVISTAW
PRODUKTAPANE 1843